

Sygn. akt V KK 249/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 września 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Gradzik (przewodniczący)
SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)
SSN Jacek Sobczak

Protokolant Katarzyna Wełpa

w sprawie **K. P.**

skazanej z art. 270 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 3 września 2015 r.

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanej
od wyroku Sądu Rejonowego w G.

z dnia 28 sierpnia 2014 r.

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Rejonowemu w G. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Prokurator Prokuratury Rejonowej w G. oskarżył, urodzoną 19 listopada 1994 r., K. P. o to, że:

I. w dniu 25 lutego 2009 r. w G. podczas kontroli biletów MZK na druku opłaty dodatkowej nr 00691118 podrobiła podpis D. S.

tj. o czyn z art. 270 § 1 k.k.

II. w dniu 9 marca 2009 r. w G. podczas kontroli biletów MZK na druku opłaty dodatkowej nr 0069516 podrobiła podpis D. S.

tj. o czyn z art. 270 § 1 k.k.

III. w dniu 7 kwietnia 2011 r. w G. podczas kontroli biletów MZK na druku opłaty dodatkowej nr 0098818 podrobiła podpis D. S.

tj. czynu z art. 270 § 1 k.k.

IV. w dniu 10 kwietnia 2011 r. w G. . podczas kontroli biletów MZK na druku opłaty dodatkowej nr 0098192 podrobiła podpis D.S.

tj. czyn z art. 270 § 1 k.k.

V. w dniu 11 kwietnia 2011 r. w G. podczas kontroli biletów MZK na druku opłaty dodatkowej nr 0098948 podrobiła podpis D. S.

tj. o czyn z art. 270 § 1 k.k.

VI. w dniu 15 kwietnia 2011 r. w G. podczas kontroli biletów MZK na druku opłaty dodatkowej nr 0099460 podrobiła podpis D. S.

tj. o czyn z art. 270 § 1 k.k.[...]

Wraz z aktem oskarżenia skierowanym do Sądu Rejonowego prokurator przesłał wniosek w trybie art. 335 k.p.k. o skazanie oskarżonej bez przeprowadzonej rozprawy, przy przyjęciu ciągu przestępstw z art. 91 § 1 k.k. i wymierzenie, uzgodnionej z nią kary, w wysokości 80 stawek dziennych grzywny, po 10 zł. każda stawka.

Wyrokiem z dnia 28 sierpnia 2014 r., Sąd Rejonowy uznał K. P. za winną popełnienia zarzucanych jej czynów, z tym, że ustalił, iż popełnione one zostały w warunkach ciągu przestępstw opisanego w art. 91 § 1 k.k. i na podstawie art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzył jej karę grzywny w wymiarze 80 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 10 zł.

Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 5 września 2014 r., nie był przez nikogo zaskarżony.

W dniu 29 czerwca 2015 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła kasacja od tego wyroku sporządzona przez Prokuratora Generalnego, który zaskarżył wyrok w całości na korzyść skazanej i zarzucił mu:

rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, tj. art. 79 § 1 pkt 1 k.p.k., polegające na

przeprowadzeniu postępowania karnego bez wyznaczenia obrońcy z urzędu K. P., pomimo tego, że w chwili popełnienia przez oskarżoną zarzucanych jej czynów była ona nieletnia, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest w sposób oczywisty zasadna .

Zaskarżony nią wyrok jest dotknięty uchybieniem stanowiącym tzw. bezwzględną przyczynę odwoławczą, której stwierdzenie nakłada na sąd kasacyjny obowiązek uchylenia tego orzeczenia bez prawa badania związku przyczynowego między tym stwierdzonym uchybieniem, a treścią orzeczenia.

Nie ulega wątpliwości, że oskarżona K. P. urodziła się w dniu 19 listopada 1994 r.(por. odpis skrócony aktu urodzenia – k. 74).

Porównanie daty jej urodzenia z datami popełnienia przez nią poszczególnych przypisanych jej zaskarżonym wyrokiem czynów, jednoznacznie świadczy o tym, że wszystkie one zostały przez nią popełnione przed ukończeniem 17 lat.

Równocześnie dostępne w aktach dokumenty procesowe świadczą o tym, że postępowanie przygotowawcze przeciwko oskarżonej wszczęto w dniu 19 maja 2014 r. (o czyny opisane w pkt 1 – 7) oraz w dniu 26 czerwca 2014 r. (o czyny opisane w pkt 8 – 10 aktu oskarżenia), kiedy to przedstawiono jej zarzuty popełnienia tych czynów, a więc po ukończeniu przez nią 18 lat (k. 78, 87). Zaszłości te rodziły określone procesowe konsekwencje dotyczące określenia sądu właściwego – z mocy ustawy – do rozpoznania sprawy oskarżonej.

Stosownie do treści art.18 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (j.t. Dz. U. 2014, poz. 382, zwaną dalej u.p.n.) sąd właściwy według przepisów Kodeksu postępowania karnego rozpoznaje sprawę, jeżeli przeciwko nieletniemu, który dopuścił się czynu karalnego, o którym mowa w art. 1 § 2 pkt 2 lit. a (a więc przestępstwa lub przestępstwa skarbowego), wszczęto postępowanie po ukończeniu przez nieletniego lat 18. W realiach rozpoznawanej sprawy oznacza to, iż postępowanie karne przeciwko K. P. powinno być się toczyć (i tak też było) przed sądem, który jest właściwy według przepisów

kodeksu postępowania karnego. Jednakże wspomniany przepis art. 18 § 1 pkt 2 u. p. n. ma charakter procesowy i przez to nie zwalnia w żaden sposób sądu właściwego według przepisów kodeksu postępowania karnego od obowiązku stosowania reguł materialnoprawnych określonych w ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich. Nie pozbawia zatem osobę - sprawcy czynu zabronionego statusu nieletniego w postępowaniu, które – po spełnieniu określonych w tym przepisie warunków – będzie się troczyło przed sądem właściwym według przepisów kodeksu postępowania karnego. W chwili popełnienia czynu zabronionego nie miała ona bowiem ukończonych 17 lat, była więc nieletnia. Stąd też, stosownie do treści przepisu art. 79 § 1 pkt 1 k.p.k., w rzeczonym postępowaniu w takich przypadkach oskarżony powinien mieć obrońcę. Zaniechanie wyznaczenia oskarżonemu obrońcy z urzędu przez sąd, przed którym sprawa się toczy, który go nie posiada z wyboru, pomimo faktu, iż w chwili popełnienia czynu ten oskarżony był nieletni, a więc w sytuacji, w której udział obrońcy w postępowaniu karnym jest obligatoryjny, stanowi rażące naruszenie art. 79 § 1 pkt 1 k.p.k., będące bezwzględną przyczyną odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. (por. wyroki Sądu Najwyższego z: 15 lutego 2005 r., III KK 354/04, Lex nr 146284; 1 czerwca 2006 r., V KK 158/06, Lex nr 188369, ten ostatni z aprobującą glosą Magdaleny Marszałek – LEX/el 2010; 26 czerwca 2008 r., V KK 126/08, Lex nr 438429; 8 kwietnia 2014 r., III KK 66/14, Biul. PK 2014/4/7 - 9).

Nie ulega wątpliwości, że w toku postępowania K. P. – mimo, że w chwili popełnienia zarzucanych jej czynów była osobą nieletnią - w ogóle nie posiadała obrońcy z wyboru, a wbrew przepisom art. 81 k.p.k. i art. 79 § 1 pkt 1 k.p.k. nie wyznaczono jej również obrońcy z urzędu.

Stąd też zaskarżony, wydany w jej sprawie, wyrok nie może się ostać, bowiem został wydany w sytuacji w której poprzez nierespektowanie przez orzekający sąd wymogu obligatoryjnego posiadania przez oskarżoną obrońcy zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. Z racji na kategorię konsekwencji stwierdzonej bezwzględnej przyczyny odwoławczej (art. 439 § 1 *in principio* k.p.k.) należało zatem – uwzględniając podnoszącą to uchybienie kasację – uchylić w całości zaskarżony wyrok i sprawę K. P. przekazać do rozpoznania ponownego Sądowi Rejonowemu.

Procedując w tej sprawie po raz kolejny Sąd ten będzie miał przede wszystkim na względzie powyższe uwagi i spostrzeżenia, bacząc przy tym nadto także na określone w art. 13 u.p.n. wymogi.

Z powyższych względów należało orzec jak wyżej.